

MATTEÛSJAAR A 2019-2020**TIJD DOOR HET JAAR 21****23 augustus 2020**

Evangelie: Mt 16,13-20

Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Mattheüs

- 13 In die tijd kwam Jezus in de streek van Caesarea van Filippus en vroeg zijn leerlingen: 'Wie is de Mensenzoon volgens de mensen?'
- 14 Ze zeiden: 'Volgens sommigen Johannes de Doper, volgens anderen Elia, volgens weer anderen Jeremia of een van de profeten.'
- 15 Hij zei hun: 'En jullie, wie ben Ik volgens jullie?'
- 16 Simon Petrus antwoordde hem: 'U bent de Messias, de Zoon van de levende God.'
- 17 Jezus gaf hem ten antwoord: 'Gelukkig ben jij, Simon Barjona; niet vlees en bloed hebben jou dat onthuld, maar mijn Vader in de hemel.'
- 18 Ik zeg jou: jij bent Petrus; op die steenrots zal Ik mijn kerk bouwen, en de poorten van het dodenrijk zullen haar er niet onder krijgen.'
- 19 Ik zal je de sleutels geven van het koninkrijk der hemelen, en wat je op aarde bindt zal ook in de hemel gebonden zijn, en wat je op aarde ontbindt zal ook in de hemel ontbonden zijn.'
- 20 Toen verbood Hij de leerlingen om iemand te zeggen dat Hij de Messias was.

KBS Willibrord 1995

Enkele elementen om de boodschap te verstaan;

- 1) Wie een synopsis heeft, het is zeer verhelderend dit evangeliestuk te bekijken en te lezen tegenover het oorspronkelijke verhaal in Marcus, nl. Mc 8,27-30.
- 2) Dan mag je met A. Denaux* zeggen dat deze perikoop: Mt 16,13-20 twee delen bevat:
 - a) De belijdenis van Petrus (vv. 13-16);
 - b) De zaligprijzing, naamgeving en belofte vanwege Jezus (vv. 17-19).
- 3) Het eerste deel: Mt 16,13-16: de belijdenis van Petrus:
 - a) Het gebeuren wordt niet in Galilea gesitueerd, maar in de landstreek van Caesarea Filippi (v. 13), in de nabijheid van een 'heidense' stad.
 - b) Slechts de leerlingen zijn bij Jezus.
 - c) Twee vragen stelt Jezus hun omtrent de wijze waarop men zijn persoon en optreden duidt.
 - d) De mensen: hun opvatting is verdeeld. Ieder is ertoe geneigd Jezus in te passen in een categorie die bekend en begrijpelijk is.
 - e) Vrij algemeen is de opinie toch wel: Jezus is wel niet dé profeet, maar één van de profeten.
 - f) Dus: de kern van Jezus' persoonlijkheid komt daarmee toch nog niet in het vizier...zo redeneren de mensen.
= In onze tijd toch ook nog! Denken we maar aan de vele namen die Jezus vandaag ook nog krijgt: 'een mens om nooit te vergeten, een non-conformist, een revolutionair, enz.'

- g) Jezus veronderstelt vanzelfsprekend dat de leerlingen zich niet zonder meer aansluiten bij de ontoereikende opinie. Daarom de tweede vraag: de uitdagende vraag (v. 15).
- h) Simon is de woordvoerder: zijn belijdenis bevat twee affirmaties:
 1° 'U bent de messias' (of Christus)
 + deze affirmatie neemt Matteüs over uit Mc 8,29;
 + die affirmatie erkent volmondig Jezus' messiaanse waardigheid: in hem vindt de eeuwenlange verwachting van het Joodse volk haar vervulling.
 2° Matteüs voegt aan de Marcustekst toe: 'de Zoon van de levende God': hiermee wordt de unieke relatie met de Vader uitgesproken. Jezus staat zozeer aan de kant van God dat hij in een zeer wezenlijke zin Gods Zoon kan genoemd worden. Die uitdrukking 'van de levende God' wijst wellicht op de levenwekkende kracht die Jezus als Gods Zoon bezit.
- i) Jezus' antwoord op die Petrusbelijdenis is in de eerste plaats een zaligprijzing (v. 17).
 ° De belijdenis is niet door 'vlees en bloed' ingegeven, d.w.z. niet door 'de mens aan zonde en dwaling onderhevig';
 ° Ze werd hem geopenbaard door de hemelse Vader: zie hierbij toch naar Mt 11,25-27 waar Jezus de Vader looft en daar dan vooral naar vers 27: "Alles is mij toevertrouwd door mijn Vader, en niemand dan de Vader weet wie de Zoon is, en wie de Vader is, dat weet alleen de Zoon, en iedereen aan wie de Zoon het wil openbaren";
 ° Dus: in Mt 16,17 – de zaligprijzing - klinkt dat ook door: niemand kan Jezus' ware identiteit kennen, tenzij die hem geopenbaard wordt door God zelf.
- j) De belijdenis van Petrus is een belangrijk scharniermoment in het evangelie.
- 4) Het tweede deel in de evangeliëperikoop van deze zondag, nl. Mt 16,18-19: de naamgeving en de belofte:
- a) Jan Lambrecht* noemt dit de Matteaanse inlas over Petrus. Dat betekent dat die verzen in het oorspronkelijke verhaal: Mc 8,27-30 niet voorkomen.
- b) Petrus wordt hier, door Matteüs, op de voorgrond geplaatst: hij wordt 'steenrots' genoemd waarop de kerk gebouwd wordt, krijgt de sleutelmacht toebedeeld, alsook macht om te binden en te ontbinden (v. 19).
- c) Voor de verdere gang van de commentaar citeren we hier eerst de opvatting van de exegeet A. Denaux* letterlijk:
 "Geen tekst van het Nieuwe Testament heeft zoveel inkt doen vloeien als deze. Geen tekst ook heeft de kerkgebondenheid van de bijbeluitleg sterker laten zien. Hoe onbevooroordeeld protestantse en rooms-katholieke exegeten ook probeerden te zijn, steeds weer bleek de respectieve kerkopvatting de uitleg te beïnvloeden. Gelukkig hebben vroegere emoties de plaats ingeruimd voor een eerlijk pogen de oorspronkelijke draagwijdte van de tekst te achterhalen. Een totale overeenstemming in de interpretatie

van Mt 16,18-19 zal misschien pas bereikt worden, wanneer de kerken de door Christus gewilde eenheid hebben teruggevonden. Binnen dit kader presenteren wij in het kort onze interpretatie”

- 5) Die interpretatie (van vooral A. Denaux*) geven we hier dan ook nog zo overzichtelijk mogelijk weer:

In deze verzen wordt de toekomstige zending van Petrus aangeduid met drie beelden die elkaar wederzijds belichten:

a) Dragende rots:

- 1) In het O.T. krijgen sommige personen met hun nieuwe opdracht een nieuwe naam; ook aan Simon valt dit te beurt.
- 2) Hij krijgt die nieuwe naam van Jezus.
- 3) Dragende rots zal hij zijn waarop de Kerk steunt, zodat de poorten van de Hades (sjeool) niets tegen haar vermogen;
 - a) Met de poorten van de hel wordt in de eerste plaats verwezen naar de antieke voorstelling van de kosmos. Onder de aarde bevindt zich de ‘hel’ (sjeool), dat is de onderwereld. De aarde is stevig gegrondvest op ‘zuilen’ (zie ook in verschillende psalmen). In de beeldspraak van Jezus neemt de ‘rots’ waarop de Kerk gebouwd wordt, de functie van die zuilen over: de ‘poorten van de hel (dat is de onderwereld als zodanig) zullen de Kerk niet kunnen doen wankelen. Het woord ‘hel’ verwijst natuurlijk ook naar de machten van zonde en dood. De beeldspraak suggereert dat de Kerk geroepen is aan die machten te weerstaan (P. Kevers*, p. 126).
+ De belofte die hier gedaan wordt (dat de poorten van de hel de Kerk niet zullen overweldigen) houdt dus in dat de Kerk nooit voor de macht van de dood zal bezwijken en dát zolang deze wereldtijd bestaat (zie Mt 28,20: “Ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld”).
 - b) De naamgeving zelf laat zien dat niet het geloof als dusdanig de rots is waarop de Kerk steunt, maar de persoon van Petrus, en dát niet om zijn geloof of om andere persoonlijke kwaliteiten, maar omdat God hem daartoe aanstelt (A. Denaux*, p. 106).
 - c) In het O.T. wordt Jahwe de “veilige rots” genoemd: de mens neemt er zijn toevlucht toe wanneer de golven van de onderwereld hem overspoelen en de strikken van de dood hem vasthouden. Rabbijnse literatuur noemt Abraham zelfs de rots waarop God de wereld bouwt. Zo wil Matteüs ook dat Jezus op Simon zijn Kerk bouwt. Omdat hij tot fundament van de Kerk bestemd is, ontvangt Simon de naam “rots”.
 - d) De Kerk die Jezus wil bouwen is niet een bijzondere gemeenschap binnen het oude Israël, niet een sekte binnen het jodendom. Het Godsvolk dat Jahwe uit de omringende volken geroepen en verzameld had (eklésia) heeft Jezus’ boodschap niet aanvaard. Daarom stelt Jezus de bouw van een nieuw godsvolk in het vooruitzicht, dat ditmaal zal steunen op rotsgrond, het enige fundament dat standhoudt (vgl. Mt 7,24 e.v., en Mt 21,43: “Daarom zeg ik u: het koninkrijk van God zal u worden ontnomen, en gegeven worden aan een volk dat het wel vrucht laat

dragen.” (Zie uitdrukkelijk, voor wie dat wil en kan, het referaat van Frans VAN SEGBROECK, Een nieuw evangelie voor een nieuw volk, in: Matteüs opnieuw, VBS, Leuven, Acco, Leuven, eerste druk 1999, Vliebergh-Sencieleergang, afdeling Bijbel, 1998, pag. 11-36).

- b) Het beeld van de sleutels:
- 1) In vele culturen bekend: sleutels wijzen op volmacht die men over een huis of een gemeenschap ontvangt of bezit.
 - 2) Ook het O.T. kent die symboliek: de sleuteldrager bezit de macht om iemand in het ‘huis’ op te nemen of buiten te sluiten; hij is de beheerder van het huis Zie Jes 22,20 e.v.: “De sleutel van Davids huis leg ik hem op de schouders: opent hij, niemand die sluit; sluit hij, niemand doet open”: omtrent Eljakim, geroepen tot ambtsopvolger van de ontrouwe Sebna.
 - 3) Deze tekst wordt in het boek Openbaring op Christus toegepast: als drager van de sleutels van David kan hij de toegang tot het messiaanse rijk toestaan of weigeren.
 - 4) Zo ontvangt Petrus door zijn rotsfunctie de ‘goddelijke’ volmacht over de opname of de uitsluiting uit het Godsrijk. Dit betekent niet dat hij nu hemelpoortier wordt (zoals in de folklore), maar dat hij die volmacht op aarde zal uitoefenen: met name in de kerk.
- c) Macht om te binden en los te maken: Petrus ontvangt dat in de kerk.
- 1) Naar rabbijns spraakgebruik betekent dat allereerst: over iemand de ban uitspreken, respectievelijk hem van de ban vrijspreken, verder ook: iets verboden of geoorloofd verklaren.
 - 2) Petrus ontvangt een volmacht op het gebied van tucht en leer over de kerk.
 - 3) Aangezien die toegewezen functies, elders aan God of Christus worden toegekend, wordt hem wel degelijk een goddelijke volmacht overgedragen. Het gezag dat hij in de kerk uitoefent, geldt daarom ook bij God, in het ‘Rijk der hemelen’
 - 4) Het voortbestaan van de kerk heeft maar zin wanneer de Christusbelijdenis binnen haar schoot blijft standhouden. Het is de blijvende taak van Petrus de Christusbelijdenis tegenover menselijke afzwakkingen staande te houden.
 - 5) Dat Petrus hierin niet zal bezwijken, wordt hem gegarandeerd door de belofte van Christus: Petrus houdt de Christusbelijdenis staande, en Christus houdt Petrus staande. Slechts wie binnen deze kring gaat staan, is een ware leerling. Slechts binnen deze grenzen wordt aan de Kerk onvergankelijkheid toegezegd.
- 6) Benoît STANDAERT, In de school van Matteüs. Commentaren bij de zondagslezingen van de A-Cyclus , pag. 167-169.
- a) Belijdenis van Petrus: “U bent de Christus, de Zoon van de leende God”

“Ook deze naam kunnen we ontleden, aan een vergelijkende studie en in een gegeven cultuur met haar verwachtingspatroon thuisbrengen. Jezus wordt er beleden als Messias, als Davidszoon en “zoon van God, wat als titel past bij de koning zowel als bij Adam, of nog bij heel het volk Israël. Jezus is dit allemaal. En nog veel meer...” (pag. 168)

- b) Reactie van Jezus op Petrus’ belijdenis:
 Die reactie “maakt vooral dit laatste duidelijk: Petrus zegt “nog veel meer “ uit!
 ° “In de kern van zo’n bekentenis, zo herleest Jezus hier, spreekt niet zomaar ‘het vlees en het bloed’ – d.i. de mens met het cultuurpatroon dat hij in zich draagt.
 ° Tussen Jezus en Petrus slaat iets door. Petrus spreekt niet zomaar uit zichzelf, wanneer hij tegenover Jezus diens diepste geheim vermoedt.
 ° En Jezus, gekend voorbij de uiterlijke schijn, jubelt het uit en bevestigt Simon met zijn bijnaam: Petrus, Rots, stevige grond waarop voortaan de gemeenschap gebouwd wordt.
 ° Door 1) de ander te noemen, openbaar ik wie ik ben en 2) in de kennis van de ander verneem ik iets over mijzelf dat ik nooit uit mijzelf te weten kon komen. Dat is waar in alle richtingen en voor iedereen, ook voor de mens Jezus.
- c) Betekenis en boodschap aldus B. Standaert!
 1. “De grond waarop wij staan, twintig eeuwen later, komt bloot. Wij zijn gebouwd en gegrondvest op dit moment van wederkerige bekentenis: Petrus zag en beleed in Jezus de messiaanse vervulling. Jezus zag en onderschreef in dit belijden van Petrus de openbaring van de Vader.”
 2. “Wil ons geloof in onze dagen geen opinie blijven of tot een ideologie – hoe mooi ook – vervlakken, of nog, wil het niet ontaarden in een krampachtig vasthouden aan oude (of zelfs nieuwste) formules, dan moeten wij allemaal terug naar Caesarea van Filippus: naar het moment van Petrus’ belijden en Jezus’ erkenning ervan. Ons ware belijden deelt dan in dat moment van zich gewonnen geven, voorbij “het vlees en het bloed”: we staan oog in oog met Gods openbaring in deze unieke mens Jezus. Wie zich zo voor Hem bekennt, wordt door Hem gekend. De Rots staat weer in ons midden. Een onstuitbare kracht breekt door. De poorten van de hel zijn er niet tegen opgewassen. Het messiaanse blijft onze mensengeschiedenis doordese men met hoop. Hoop op heerlijkheid.
 Vrede op aarde omwille van die éne Jezus’ Naam. ‘Ik wil Hem noemen bij zijn Naam, de heilige God, zo waar als ik leef!’.

 Inspiratie vooral geput uit *A(delbert) DENAUX, Simon Petrus, rots van de kerk, in: Dichtbij is uw Woord. Exegetisch commentaar bij de evangelieperikopen van jaarcyclus A: Matteüsevangelie, pag 104-108; met aanvullingen uit *P. KEVERS, Eenentwintigste zondag door het jaar, in: Op.cit., pag. 125-127, en goede inzichten uit *J(an) LAMBRECHT,s.j., Één is onze Meester. Luisteren naar het Matteüsevangelie, Altiora, Averbode, 1994, p. 63-64.

Bibliografie:

1. P. KEVERS in: Dichtbij is U woord, Exegetische commentaar bij de evangelieperikopen van jaarcyclus A, Uitgave Sacerdos, Vlaamse Bijbelstichting, Mechelen, geen datum, voor dit evangelie van de 20e zondag, pag. 122-124 – zie ook hierboven bij de commentaar op het evangelie.
2. Jan LAMBRECHT, s.j. zie referentie hierboven na de commentaar op het evangelie.
